

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

10 JULI 1996

BELEIDSBRIEF

Muziek

ingediend
door de heer Luc Martens,
Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

INLEIDING

1. Situering

Vlamingen hebben op bepaalde momenten in de geschiedenis in grote mate een stempel gedrukt op het wezen van de Westerse muziek. De Vlaamse polyfonisten zijn hiervan een markant voorbeeld : zij genoten een grote bekendheid en waren over heel Europa graaggeziene gasten.

Vervolgens gebeurt er op muzikaal vlak gedurende eeuwen haast niets meer, althans zo wil het de geschiedschrijving. De 18de, 19de en zelfs 20ste eeuw zouden schraal zijn en geen noemenswaardige Vlaamse componist met enige internationale uitstraling opgeleverd hebben.

Of deze theorie klopt is eigenlijk weinig relevant. Die vergetelheid kan immers het gevolg zijn van verschillende factoren, die met de kwaliteit van de muziekproductie van onze voorgangers niet noodzakelijk iets te maken hebben. Misschien ontbraken de maatschappelijke voorwaarden die aan de scheppende kunstenaars de ruimte geven om hun kunnen voor een breed publiek te presenteren. Misschien was de aandacht van de samenleving eerder gericht op het ontvangen van wat van buiten komt, dan op het bevorderen van wat van binnenuit groeit. Het gevolg hiervan zou kunnen zijn dat er wel heel wat interessante muziek gecomponeerd werd, maar dat deze composities vaak tot een beperkte kring van ingewijden beperkt bleven of zelfs helemaal niet uitgevoerd werden.

Daarenboven ontwikkelde zich vanuit de emancipatiestrijd van de Vlamingen een culturele ontvoogding waarin de muziek een belangrijke rol gespeeld heeft. Vanaf de jaren dertig draaien de Belgische amusements- en jazzorkesten op virtuoze Vlaamse muzikanten. In de jaren vijftig krijgt de Vlaamse beweging voor het eerst het gezelschap van artiesten die in hun eigen taal moderne liederen brengen waarin de mens van toen zich kon herkennen. Nadien werd, in de romantiek van de jaren 60, onze volksmuziek ontdekt en komt er, dank zij doorgevoerde research, een indrukwekkende liederenschat te voorschijn. In de jaren 70 werd aan de zangerstaal in volle groei stevige modern klinkende muziek toegevoegd en tekenden zich de resultaten af van de verspreiding van het muziekonderwijs, waar talrijke jongeren een basiskennis van muziek hebben opgedaan. Sedertdien gaat Vlaanderen stevig mee in de internationale rockscène.

Daarom is het noodzakelijk te onderzoeken wat de overheid vandaag kan en moet doen in het domein van de kunsten en van de muziek in het bijzonder. Wij zijn er immers van overtuigd dat vandaag in Vlaanderen creërend en uitvoerend muzikaal talent aanwezig is en dat het ieders taak is om dit talent tot ontplooiing te laten komen en te koesteren. Muziek is immers een belangrijke kunstvorm, die door de universaliteit van zijn "taal" velen kan aanspreken en dit kan doen op een nationaal en internationaal forum.

2. Fundamentele opties van het muziekbeleid

2.1. Omschrijving van muziek

Voor een goed begrip willen wij benadrukken dat met deze nota de breedste invulling van het begrip muziek beoogd wordt. Met muziek wordt dus niet louter de "klassieke" muziek bedoeld, al dan niet in genoteerde vorm. Ook voor andere muziekgenres zal de overheid, waar nodig, stimulerend optreden : volksmuziek, jazz, etnische muziek, rock, ...

2.2. Samenspel van basiselementen

De muziekcultuur ontstaat, in tegenstelling tot de meeste andere kunstvormen, uit het noodzakelijk samenspel van verschillende basiselementen. Een **componist** schrijft een werk dat pas tot leven komt wanneer het **uitgevoerd** wordt door een solist, een ensemble of een orkest, soms op een **gespecialiseerd instrumentarium**. Deze uitvoering vindt plaats in een bepaald **organisatorisch** kader, dat vaak vreemd is aan de beide voorgaande actoren. De organisatie kiest voor de uitvoering een **locatie** en trekt een **publiek** aan.

2.3. Plaatsing in het ruimer kader van het cultuurbeleid van de Vlaamse Gemeenschap

Geplaatst in het ruimer kader van het cultuurbeleid van de Vlaamse Gemeenschap, zal in het muziekbeleid voor de volgende opties gekozen worden :

a. met betrekking tot de financiële middelen :

- de middelen die nodig zijn om het muziekbeleid te realiseren, worden gedetecteerd in samenspraak met het werkveld en in relatie tot het geheel van de middelen die nodig zijn voor het cultuurbeleid;
- er wordt gestreefd naar een samenwerking tussen de verschillende partners die in het cultuurgebeuren betrokken zijn : de Vlaamse Gemeenschap, de provinciebesturen, de gemeentebesturen, concertorganisatoren, sponsors, mecenasen, het publiek zelf, om aldus de beschikbare middelen optimaal aan te wenden.

Uit het geheel van de geformuleerde voorstellen moge echter blijken dat er extra middelen nodig zullen zijn om mijn beleidsopties te realiseren.

b. met betrekking tot de spreiding :

vanuit deze gestructureerde inspanningen, de muziekcultuur toegankelijk maken voor zoveel mogelijk bevolkingsgroepen. Meer bepaald moeten de inspanningen van de overheid erop gericht zijn om deze groepen die minder geneigd zijn deel te nemen aan cultuurbeleving, te stimuleren om dit wel te doen. Element hiervan is het uitwerken van een beleid t.a.v. spreiding van muziekinitiatieven over Vlaanderen.

c. aanwezigheid op het internationale forum :

- componisten en uitvoerders stimuleren om zich te profileren op het internationale circuit
- aandacht voor de uitvoering van de Vlaamse muziek en van vocale muziek met Nederlandse tekst, ook in de Europese context
- blijvende aandacht voor Brussel als hoofdstad van Vlaanderen en kruispunt van culturen bij uitstek
- aandacht voor de internationale uitwisseling van muziekuitvoeringen.

d. integratie van aanverwante sectoren :

In ruime zin zijn er raakvlakken met andere sectoren die het muziekbeleid beïnvloeden of die door het muziekbeleid beïnvloed worden : de **andere kunstsectoren** (theater, dans, beeldende kunsten, literatuur, muziektheater), de **media** (radio, TV, verspreidingsmiddelen als CD, video, film), het **onderwijs** (opleiding van professionele en amateurmusici, het basis-, secundair en hoger onderwijs), het **wetenschappelijk onderzoek** en het **vormingswerk** (amateuristische kunstbeoefening, gespecialiseerd jeugdwerk).

e. kwaliteitsverbetering :

- de diversiteit van het aanbod stimuleren, de creativiteit van de programmering bevorderen
- aandacht voor de kwaliteit van de infrastructuur voor muziek in Vlaanderen
- aandacht voor de hedendaagse muziekproductie
- stimulansen geven aan de professionalisering van de organisaties
- aandacht voor de kwaliteit van uitvoeringen.

HOOFDSTUK 1

DE COMPONISTEN

1.1. Hedendaagse componisten

Het beleid ten aanzien van de componisten moet in de eerste plaats toekomstgericht zijn. De overheid sluit hierdoor weer aan bij de traditie : overheden van alle aard - wereldlijk en kerkelijk - gaven opdrachten aan hun componisten en waren aldus de stimulator voor een gigantische schat aan geschreven kunstmuziek. De geschiedenis en de opeenvolgende smaken van de samenleving hebben vervolgens hun werk gedaan en zorgden ervoor dat de huidige generatie kan genieten van het beste van deze cultuurschat. De huidige samenleving heeft dezelfde taak ten aanzien van de toekomstige : het scheppen van muziek stimuleren, zodat de toekomstige uitvoerder en luisteraar kan genieten van het beste van onze generatie.

De Vlaamse overheid stimuleert deze **productie** op een directe manier door compositieopdrachten aan Vlaamse componisten te subsidiëren. Deze subsidie komt direct ten goede aan de componist maar moet aangevraagd worden door een opdrachtgever. Opdrachtgevers zijn : orkesten, ensembles, solisten, organisatoren, radio, TV, festivals, operahuizen. Binnen- én buitenlandse opdrachtgevers kunnen een subsidie aanvragen voor een werk van een Vlaams componist, op voorwaarde dat zij zelf een gedeelte van de opdracht uit eigen middelen bekostigen en dat zij garant staan voor de uitvoering van het opdrachtwerk.

De overheid kan deze productie (en deze van andere kunstvormen) ook op indirecte wijze stimuleren door aan privé-opdrachtgevers (bedrijven en personen) belastingvoordelen toe te staan wanneer zij aan scheppende kunstenaars opdrachten geven. Dit aspect hoort echter tot de verantwoordelijkheid van de federale overheid, maar wordt door de Vlaamse Gemeenschap sterk bepleit.

De **uitvoering** van werk van hedendaagse componisten wordt gestimuleerd via de verschillende subsidiereglementeringen voor orkesten, ensembles en organisatoren. Aan elk orkest of ensemble, aan elke organisator die voor subsidiëring in aanmerking wenst te komen, wordt aanbevolen om werk van hedendaagse Vlaamse componisten op het programma te nemen. Via een stimuleringsbeleid zullen de orkesten en ensembles ertoe aangezet worden om jaarlijks minstens één compositieopdracht aan een Vlaams componist te geven en regelmatig Vlaams werk op CD vast te leggen.

Ik zal middelen voorzien om aan componisten **werkbeurzen** te verschaffen. Het doel van een dergelijke werkbeurs kan menigvuldig zijn. De omvang van de toegestane werkbeurs staat in verhouding tot dit doel.

Een werkbeurs kan o.m. toegestaan worden om :

- een belangrijke compositieopdracht uit te voeren: een groot symfonisch werk, een opera, een werk met een grote complexiteit, een belangrijk project enz.
- zich verder te vervolmaken, om te herbronnen b.v. in een internationale context.

De omvang van de werkbeurs moet van die aard zijn dat de genietter ervan zijn doel kan realiseren, zonder zich belemmerd te weten door de verplichting om via andere middelen in zijn dagelijks onderhoud te voorzien.

1.2. Voorgaande generaties van componisten

Het beleid ten aanzien van Vlaamse componisten moet ook aandacht schenken aan de voorgaande generaties van componisten en hun werk. Er is immers een schat aan onbekend werk door alle muzikale tijdperken heen dat waard is om ontdekt en uitgevoerd te worden.

De ontsluiting van dit patrimonium is een werk van lange adem en moet hand in hand gaan met het muzikwetenschappelijk onderzoek. Dit muzikwetenschappelijk onderzoek moet gestimuleerd worden via het ter beschikking stellen van middelen aan bevoegde wetenschappelijke instellingen en aan gespecialiseerde onderzoekers.

Tot nog toe is dit patrimonium nog niet systematisch onderzocht. Het volledig in kaart brengen van het Vlaamse muziekpatrimonium is daarom een gigantische opdracht, waarvoor een planmatige en realistische aanpak zal uitgewerkt worden.

Essentieel bij dit alles is dat de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek voortdurend aan uitvoerders en organisatoren worden meegedeeld, zodat de praktijk er meteen nuttig gebruik kan van maken.

1.3. De uitgave van composities

Dankzij de computertechnieken kunnen composities gemakkelijker en leesbaar uitgegeven. Toch is het vaak zo dat de uitgave beperkt blijft tot een fotokopie van de met de computer aangemaakte partituur. Dergelijke partituren komen meestal niet in een internationaal commercieel circuit terecht en worden dus niet via dit kanaal verspreid. De indruk zou daarenboven kunnen ontstaan dat er weinig waardevolle muziek in Vlaanderen beschikbaar is.

Ook de heruitgave van muziek of de uitgave van nog niet gepubliceerde muziekwerken, in facsimile of in gewone druk, verdient de nodige aandacht.

De overheid zal tussenkomen in de uitgave en internationale verspreiding van (een selectie van) waardevolle partituren, in de vorm van productiesteun zoals dit gebeurt voor literaire uitgevers.

Naast de gedrukte uitgave, moet de overheid ook aandacht schenken aan de uitgave van Vlaamse muziek via diverse media : CD, video en interactieve media. Het ondersteuningsbeleid van de overheid op dit vlak zal gebaseerd zijn op de volgende criteria :

- Vlaamse composities, geselecteerd op basis van kwaliteit

- producties die gerealiseerd worden in samenwerking met professionele productiehuizen, die een garantie geven voor de internationale verspreiding van de productie.

Voor uitzonderlijke projecten kan een co-productie opgezet worden.

1.4. Een steunpunt voor de promotie van de Vlaamse componisten en hun werk

De praktijk leert dat Vlaamse componisten van alle tijden - enige uitzonderingen niet te na gesproken - te weinig bekend zijn en dit zowel in binnen- als in buitenland. Toch is deze muziek niet minder waard om uitgevoerd en gehoord te worden dan deze van vergelijkbare buitenlandse componisten. De uitvoering van deze werken kan daarenboven een element zijn in de promotie van Vlaanderen in het buitenland, zoals dat ontegensprekelijk met de Vlaamse polyfonisten het geval is.

Ook de scheppende kunstenaar behoeft een marketing op internationaal en nationaal vlak. Landen van een vergelijkbare omvang als Vlaanderen hebben een jarenlange traditie van een dergelijk promotiebeleid dat gericht is op de buitenlandse markt van organisatoren en uitvoerders. Voorbeelden hiervan zijn Nederland, Denemarken, Zweden, Noorwegen die met succes informatie over en partituren van hun componisten internationaal verspreiden.

Elementen van dit promotiebeleid zijn :

- een goede inventaris van wat er bestaat aan composities. Hiertoe wordt best gestart met de ontsluiting van gekende bestanden, meer bepaald de verschillende muziekbibliotheken (o.m. van de Muziekhogescholen en van de Vlaamse openbare omroep). Een eerste stap bestaat erin om deze bestanden op een uniforme wijze te informatiseren en onderling met elkaar te verbinden. Deze verbinding kan vervolgens uitgebreid worden tot gelijkaardige instellingen in Europese context.
- het systematisch bijhouden van wat er aan nieuwe composities verschijnt, b.v. via het uitvaardigen van een depotverplichting van nieuwe muziekwerken (naar analogie met de depotverplichting op drukwerk).

De Vlaamse Gemeenschap zal deze taak delegeren naar een steunpunt voor de muziek en hiervoor de nodige middelen trachten vrij te maken.

1.5. Synthese van de voorstellen

1. ondersteuning van hedendaagse componisten door :   - subsidiëring van compositieopdrachten - het toekennen van werkbeurzen 2. stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek over voorgaande generaties van componisten en hun werk

3. ondersteuning van de uitgave van partituren
4. ondersteuning van de uitgave van Vlaamse muziek via diverse media : CD's, video-opnames en interactieve media
5. oprichting van een steunpunt muziek

HOOFDSTUK 2

DE UITVOERDERS

2.1. De individuele musicus

a. De opleiding van de musici

De opleiding van de musici in Vlaanderen is van een hoog niveau en kan de vergelijking met het buitenland zeker doorstaan. Waar vroeger reeds snel voor een welbepaalde specialisatie gekozen werd, stelt men vast dat de student vandaag zo veel mogelijk verschillende ervaringen opdoet. Hij combineert zijn studies vaak met het spelen in orkesten en in kamermuziekensembles. Hij beperkt zich niet tot de klassieke muziek maar proeft ook van jazz of rock.

Toch blijkt dat jonge afgestudeerden niet steeds de beste kansen hebben om hetzij een solistische carrière uit te bouwen, hetzij als orkestmusicus in de grote orkesten aan de slag te kunnen. Zij worden vaak voorbijgestoken door buitenlandse musici die de kansen van de open Europese arbeidsmarkt ten volle benutten. Gelukkig stellen wij ook vast dat sommige talentrijke Vlaamse musici in buitenlandse toporkesten aan de slag kunnen.

De relatie tussen het hoger muziekonderwijs en de orkesten kan daartoe verder ontwikkeld worden. Het doel van deze samenwerking bestaat erin de verantwoordelijken voor de opleiding bij te staan in het vormen van goede en gemotiveerde orkestmusici. Naast regelmatige ontmoetingen met de musici uit de orkesten, zullen de orkesten gestimuleerd worden om stageplaatsen te openen, waar de musici in opleiding orkestervaring kunnen opdoen.

In dat kader zal ook ondersteuning gegeven worden aan jeugdorkesten (zie punt 2.4.1.).

Ook voor afgestudeerden met een specialisatie in de lichte muziek stelt zich deze problematiek. Ook voor hen is de praktijk belangrijk om hun professionaliteit te ontwikkelen. Daarom is het van belang concertorganisatoren te ondersteunen die startende orkesten een kans geven.

b. Een speciaal geval : de dirigent

De Vlaamse departementen voor muziek van de autonome hogescholen leiden dirigenten op die in de grotere orkesten vaak niet aan bod komen. Men zegt dan dikwijls dat zij ervaring missen. En dat klopt : zij kunnen geen ervaring opdoen, omdat zij ervaring missen.

Vaak is deze jonge dirigent verplicht om zijn eigen ensemble op te richten om vooralsnog zijn opleiding te kunnen verzilveren.

Via overleg met de grotere orkesten zal gezocht worden naar mogelijkheden om aan de meest talentvolle van deze jonge dirigenten faire kansen te bieden.

2.2. Het landschap van de orkesten en ensembles in Vlaanderen

2.2.1. Definitie van orkesten en ensembles

Het **Symfonieorkest of Filharmonisch Orkest** dateert in zijn huidige vorm van het einde van de vorige eeuw. Het beleid ten aanzien van orkesten kan dan ook niet los gezien worden van het repertoire dat door deze orkesten zal gespeeld worden. Immers, ontwikkelingen op het vlak van oude muziek zowel als op het vlak van hedendaagse muziek leiden tot een grote specialisatie van ensembles en dus ook van de orkesten.

Ondanks deze specialisatie, blijft het repertoire dat door de grote symfonieorkesten kan gespeeld worden, zeer groot tot haast onuitputtelijk. Dat repertoire strekt zich uit van de klassieke periode tot vandaag. Daarnaast heeft zich in de loop der jaren een interessant palet ontwikkeld van meer **gespecialiseerde ensembles**, die zich toespitsen op de uitvoering van een bepaald segment uit het repertoire. Enerzijds zijn dit de gespecialiseerde barokorkesten (met uitlopers naar de klassieke periode en de romantiek) en de ensembles die zich toeleggen op de uitvoering van de oude muziek, anderzijds de ensembles die zich gespecialiseerd hebben in de hedendaagse muziek en tenslotte de kamerorkesten of kleine symfonische formaties.

De **vocale ensembles en koren** nemen in dit landschap een specifieke plaats in. Naar programmatie brengen zij meestal een breed repertoire, dat zich uitstrekt van de middeleeuwen tot heden. De omvang van de Vlaamse professionele vocale ensembles en koren is vrij beperkt : het gaat meestal om kamerkoren, met minder dan 25 leden. Dit brengt ons bij een belangrijke lacune in het landschap, nl. de afwezigheid van een professioneel groot koor of "oratoriumkoor". De behoefte aan een dergelijk koor is wellicht niet permanent, maar wel groot. We moeten immers vaststellen dat grote orkesten of concertorganisatoren voor de uitvoering van oratoria of koorwerken vaak een beroep doen op buitenlandse (semi-)professionele koren. In sommige gevallen wordt er gewerkt met samenwerkingsverbanden van amateurkoren, die samen een groot gelegenheidskoor vormen.

2.2.2. Algemene beleidslijnen

a. Cultuurspreiding in eigen land

De eerste belangrijke doelstelling die nagestreefd wordt, bestaat erin de orkestmuziek zo dicht mogelijk bij de bevolking te brengen. Deze doelstelling wordt als volgt geconcretiseerd :

- het bereiken van een zo groot mogelijke, zinvolle en systematische ruimtelijke spreiding van de concerten over Vlaanderen.

- * ruimtelijke spreiding : om het publiekspotentieel voor concerten te verhogen, verdient het aanbeveling om het aantal locaties waar concerten gegeven worden in Vlaanderen zo uitgebreid mogelijk te maken en niet te beperken tot de grote steden.
 - * zinvolle spreiding : de spreiding moet er echter op gericht zijn om het aantal toehoorders te maximaliseren. Voor concerten dient de te bespelen regio dan ook voldoende groot te zijn. Daarenboven moet de accommodatie voldoen aan minimale kwaliteitseisen die voor concerten nodig zijn : goede akoestiek, voldoende podiumruimte voor het orkest of ensemble. In functie hiervan moeten de mogelijke podia onderzocht worden en moet het beleid erop gericht zijn om met het variabel aanbod van grote en kleine orkesten de geschikte podia te bespelen.
 - * systematische spreiding : het is weinig zinvol om in een bepaalde locatie slechts eenmaal per seizoen een concert te organiseren. Er wordt daardoor immers niet aan publieksopbouw gedaan en de organisator vervalt snel in het "gemakkelijke" genre, waardoor belangrijke opties als hedendaagse of Vlaamse muziek niet aan bod dreigen te komen. Deze systematische aanpak kan worden ingevuld hetzij uitgaande van een orkest dat in door het orkest geselecteerde locaties een concertreeks opzet, hetzij uitgaande van de lokale organisator die zelf een concertreeks opstelt met verschillende orkesten, maar met een gevarieerd en verantwoord aanbod.
- de diversiteit van het aanbod : de programmareeksen van de orkesten moeten een goede weergave zijn van het globale repertoire, met andere woorden ook moeilijker genres niet uit de weg gaan.

b. Internationalisering

De internationalisering betekent voor de orkesten en ensembles een drievoudige uitdaging :

- de kwaliteitsstandaard van de orkesten moet vergeleken kunnen worden met deze van de bezoekende orkesten
- de standaard moet daarenboven zo hoog zijn, dat de orkesten zonder probleem gastdirigenten met een internationale faam kunnen ontvangen
- orkesten moeten zich geregeld op de internationale markt profileren, via de organisatie van internationale tournees en daardoor de faam van Vlaanderen en van de Vlaamse cultuur in het buitenland uitdragen.

In het kader van de internationalisering neemt Brussel een bijzondere plaats in. In de hoofdstad van Vlaanderen, die tevens het kruispunt bij uitstek is van diverse culturen, is een sterke Vlaamse aanwezigheid ook op muzikaal gebied noodzakelijk. Deze aanwezigheid mag niet enkel afhankelijk zijn van de bereidheid van derden om Vlaamse ensembles te programmeren, maar moet met de steun van de Vlaamse Gemeenschap ontwikkeld worden.

c. Integratie van andere sectoren

Op dit vlak bestaan reeds een aantal initiatieven, maar kan er vanuit de orkesten en ensembles heel wat ontwikkeld worden in samenwerking met de diverse sectoren.

Teneinde de muziekcultuur in het algemeen en de moeilijker toegankelijke genres in het bijzonder beter ingang te laten vinden bij het ruimere publiek, kunnen in samenwerking met vormingsinstellingen en socio-culturele verenigingen rond de orkestprogrammatie vormingsinitiatieven opgezet worden, gericht op het ontwikkelen van het luistergedrag.

De samenwerking van orkesten en ensembles met gespecialiseerde verenigingen als Jeugd en Muziek en de concertverenigingen moet verder uitgebouwd worden. Deze samenwerking moet eerder opgevat worden als een co-productie, waarbij aan een gemeenschappelijk doel wordt gewerkt, dan als een zuiver receptieve samenwerking, waarbij de vereniging de diensten van het orkest of ensemble inhuurt.

De uitwisseling tussen amateur-musici en professionelen kan door de orkesten bevorderd worden, en dit vooral door het nemen van deskundigheidsbevorderende initiatieven in samenwerking tussen de verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening en de orkesten.

Met de kunstencentra en de culturele centra beschikt Vlaanderen over een zeer sterk uitgebouwd netwerk van culturele infrastructuur. Het bijzondere hieraan is dat deze centra via een eigen programmatie accenten kunnen leggen en aanvullend kunnen programmeren ten opzichte van de "markt". De Kunstencentra leggen zich momenteel toe op de uitbouw van een eigen muziekprogrammatie, vaak met de medewerking van orkesten of ensembles "in residence". Op het vlak van de muziek worden er ook in de programmatie van een aantal van de culturele centra heel wat inspanningen gedaan, die echter nog kunnen ondersteund worden door de orkesten via het uitbouwen van samenwerkingsprojecten en co-producties.

Met het onderwijs kunnen de orkesten een samenwerking uitbouwen met als doel de vertrouwdheid van de jongeren met het orkest en de muziek te vergroten. Dit kan gebeuren via de implementatie van de eindtermen. Waar mogelijk, kan deze samenwerking gecoördineerd worden via de klas- en schoolconcerten van Jeugd en Muziek. Andere initiatieven kunnen eveneens ontwikkeld worden in het kader van de eigen orkestwerking : deelname aan repetities, ontmoetingen met musici, jongerenconcerten enz.

d. Kwaliteitsstreven

Hoger werd reeds gesteld dat de orkesten en ensembles in hun programma-aanbod een breed repertoire moeten bespelen, dat ook de moeilijker toegankelijke genres niet schuwt.

De kwaliteitsgedachte moet niet enkel uitgewerkt worden op het artistieke vlak (artistiek en technisch niveau van de musici, programmatie, niveau van gastdirigenten en solisten), maar ook op het vlak van het management van de orkesten. Met andere

woorden, de zakelijke leiding van de orkesten moet met kennis van zaken gevoerd worden.

Het bevorderen van de hedendaagse (meer algemeen : 20ste eeuwse) muziek is een belangrijke opdracht van de (niet-gespecialiseerde) orkesten, instrumentale en vocale ensembles. Deze opdracht concretiseert zich niet alleen in het creëren van nieuw hedendaags werk, maar ook in het tot repertoire brengen van de 20ste eeuwse werken en in het bijzonder van de muziek van eigen bodem.

Een gestructureerd overleg tussen de ensembles is essentieel en moet door de betrokkenen, hetzij globaal, hetzij per werksoort, uitgebouwd worden.

De relatie tussen de audiovisuele media en de muziek moet verder inhoudelijk en kwalitatief geëxploreerd worden, en dit in de eerste plaats in samenwerking met de openbare omroep.

Ook op het vlak van de concertzalen moet er een kwaliteitsstreven zijn. De bestaande infrastructuur moet kritisch onderzocht worden op de mogelijkheid om er concerten te geven. De verantwoordelijke overheid zal ertoe aangezet worden de nodige kwaliteitsverbeteringen door te voeren.

2.2.3. Concretisering van de algemene beleidslijnen

Vlaanderen telt een groot aantal orkesten en ensembles van verschillende aard, die een veelkleurig palet opleveren met diverse benaderingen van de muziek. In wat volgt wordt een structuur aangebracht in deze veelheid, met de bedoeling de hogervermelde beleidsopties te concretiseren. Deze indeling gaat in eerste instantie uit van de samenstelling van de orkesten en ensembles op basis van de instrumentengroepen die erin vertegenwoordigd zijn.

De vraag of deze orkesten musici in vast verband in dienst hebben, dan wel met een pool van free-lance musici werken, mag in dit verband zeker niet uit de weg gegaan worden. Het systeem van werken met een pool van free-lance medewerkers, wordt vooral toegepast bij de orkesten en ensembles die uit een internationaal potentieel van medewerkers putten. Het voordeel van dit systeem is dat het potentieel van medewerkers aan de behoeften van het orkest of ensemble kan aangepast worden. Deze orkesten en ensembles werken daarenboven met een beperkt aantal producties, die in een internationale kalender worden ingepast. Theoretisch is een dergelijk model zeker toepasbaar op de grotere symfonische orkesten. In de praktijk wordt het ook toegepast bv. in de grote Londense orkesten. Het belangrijkste nadeel van het systeem is echter dat een continu wisselende samenstelling het samenspel binnen het orkest niet ten goede komt. Daarenboven wordt de druk op de musici om in hun levensonderhoud te voorzien zo groot, dat het aantal repetities minimaal zal worden, om een zo maximaal mogelijke concertprestatie te bekomen. Het gevaar wordt dan groot dat moeilijke programma's zullen sneuvelen, ten voordele van deze programma's die met een minimum aan voorbereiding kunnen ingestudeerd worden. Onvermijdelijk zal dit leiden tot een vervlakking van de kwaliteit.

Het vast tewerkstellen van musici is momenteel alleen weggelegd voor de grote symfonische orkesten. De tendens is echter ook bij de middelgrote orkesten aanwezig om een minimale vastheid van engagement ten opzichte van de musici op te bouwen. Dit veronderstelt evenwel dat aan deze orkesten de nodige middelen moeten ter beschikking gesteld worden, binnen een kader dat hen ook een perspectief biedt op langere termijn.

2.2.3.1. De grote symfonieorkesten

Vlaanderen heeft drie grote symfonieorkesten of filharmonische orkesten : het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen (ca. 92 musici), het BRTN-Filharmonisch Orkest (ca. 89 musici) en het Symfonie Orkest van de Vlaamse Opera (ca. 79 musici). Deze drie orkesten staan op een of andere wijze in een bijzonder verband met de Vlaamse Gemeenschap, die ook budgettair een belangrijke bijdrage levert aan de werking ervan.

Wij gaan ervan uit dat Vlaanderen niet te veel orkesten telt en dat voor elk van deze grote formaties een specifieke taak is weggelegd die deze investering vanwege de gemeenschap verantwoordt.

a. Kwaliteitsniveau :

Deze drie orkesten werken op een vergelijkbaar kwaliteitsniveau en moeten gestimuleerd worden om dit niveau permanent te verbeteren. Belangrijke parameter in de verbetering van dit kwaliteitsniveau is de kwaliteit van de artistieke leiding (dirigent). Het doel moet zijn om een artistiek niveau te bereiken dat vergelijkbaar is met de top van Europese symfonische formaties.

b. Specificiteit van de opdracht :

Elk van deze drie genoemde orkesten heeft een specifieke opdracht en bouwt aldus een werking uit die complementair is ten opzichte van de beide andere.

Het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen bespeelt een breed repertoire van orkestmuziek van de klassieke periode (Mozart, Haydn en tijdgenoten) tot heden. Het legt hierin de volgende artistieke accenten : exploratie van de "klassieke" periode onder leiding van gespecialiseerde dirigenten, verwerving van een breed scala van orkestmuziek uit het wereldrepertoire, aandacht voor de Vlaamse muziek, zowel van het heden via de creatie van nieuw werk, als van het verleden o.m. via een cyclus "oratoria", een creatiepolitiek die zich ook richt op eminente buitenlandse componisten.

Het orkest ontwikkelt eigen concertreeksen in de belangrijkste Vlaamse steden, naar analogie met de eigen reeksen in Antwerpen, en werkt aldus mee aan de uitbouw van een actief en kwalitatief muziekleven in diverse regionale centra in Vlaanderen.

Het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen wil zich tenslotte ook begeven op de internationale markt via de organisatie van buitenlandse tournees en zo de muzikale kwaliteiten van Vlaanderen in het buitenland bekendmaken.

Het BRTN-Filharmonisch Orkest heeft als basisopdracht om producties te realiseren ten behoeve van de Vlaamse Openbare Omroep. Het repertoire dat het orkest bespeelt, is uit de aard van deze opdracht erg breed en divers, niet alleen op het vlak van muzikale tijdperken (van klassiek tot heden), maar ook op het vlak van genres (van het ernstige symfonische werk tot de lichte muziek). Het orkest wisselt werk in de studio af met optredens voor het publiek, die door radio en/of TV worden opgenomen. Het zwaartepunt van deze optredens ligt in Brussel, waar samengewerkt wordt met de Filharmonische Vereniging voor een concertreeks in het Paleis voor Schone Kunsten. Daarnaast echter is het orkest aanwezig op de belangrijkste Vlaamse concertpodia en dit in diverse concertreeksen.

Voor zijn internationale ambities bespeelt het orkest drie kanalen, nl. de internationale uitwisseling van opgenomen producties via het netwerk van de Europese Radio Unie, de uitbouw van een uitgebreide discografie met o.m. een belangrijk aandeel van Vlaamse composities en tenslotte de regelmatige aanwezigheid op het internationale forum via concerttournees.

Het Symfonisch Orkest van de Vlaamse Opera is in eerste instantie een operaorkest en staat dus voor het grootste deel van zijn opdracht in voor de begeleiding van operaproducties. Naast deze hoofdupdracht wordt tijd ingeruimd voor symfonische concerten, waarin het accent ligt op de uitvoering van vocale muziek.

Door zijn verbinding met het operahuis zijn de internationale opdrachten van dit orkest eerder receptief, in die zin dat in eigen huis gewerkt wordt aan het internationale niveau dat voor de uitvoering van de opdracht noodzakelijk is. Dit sluit niet uit dat occasioneel in het buitenland zal opgetreden worden, zij het in operaproducties (in het kader van co-producties) dan wel in concerten.

c. Financiering van de grote orkesten :

De drie grote symfonieorkesten worden voor een belangrijk deel gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap.

Het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen wordt nominatim gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en kan voor welbepaalde buitenlandse projecten een beroep doen op een subsidiëring via de internationale kredieten. Naast de Vlaamse Gemeenschap ontvangt het orkest nog een subsidiëring van de Nationale Loterij, de Stad Antwerpen en de Provincie Antwerpen.

Wat de subsidiëring van de Vlaamse Gemeenschap betreft, ligt is het mijn bedoeling om op basis van een artistiek en zakelijk meerjarenplan van het orkest, een globale subsidiëring uit te werken die dan meteen het maximum is van de overheidssubsidies, maar die anderzijds aan de betrokken instelling meer zekerheid geeft. Voor extra projecten kunnen door de Vlaamse Gemeenschap uitzonderlijk middelen ter beschikking gesteld worden.

Het Symfonisch Orkest van de Vlaamse Opera

Dit orkest maakt deel uit van de productiemiddelen van de Vlaamse Opera. De financiering gebeurt via de subsidiëring aan de Vlaamse Opera en dit op basis van het artistieke meerjarenplan van deze instelling.

Voor al deze orkesten geldt echter dat hun werking aan een artistieke evaluatie zal onderworpen worden.

2.2.3.2. De voltijdse beroepskoren

In Vlaanderen zijn twee voltijdse beroepskoren actief, nl. het BRTN-Koor en het Koor van de Vlaamse Opera.

a. Kwaliteitsniveau

De beide koren staan in Vlaanderen aan de top wat hun genre betreft, en dit o.m. dankzij de inspirerende kracht van hun respectieve artistieke leiding. Door hun specifieke opdrachten (zie verder) genieten de ensembles wellicht niet de erkenning die ze krachtens hun kwaliteitsniveau zouden verdienen.

b. Specificiteit van de opdracht

Het BRTN-Koor is een typisch omroepkoor, zoals die bij openbare omroepen in het buitenland eveneens actief zijn. Het is een kamerkoor (25 musici) en brengt een breed repertoire, dat net als het BRTN-Filharmonisch Orkest alle genres en stijlen omvat. Als bijzonder accent, legt het BRTN-Koor zich toe op de uitvoering en de creatie van werk van Vlaamse componisten, en meer bepaald van hedendaagse componisten. Van elk van deze werken wordt eveneens een bandopname gemaakt, waardoor een uniek archief van recente opnamen van Vlaamse koorcomposities beschikbaar is.

Het Koor van de Vlaamse Opera telt een 60-tal musici en besteedt de meeste tijd aan de instudering en uitvoering van koorpartijen in de operaproducties van de Vlaamse Opera. Daarnaast echter werkt het koor ook mee aan concerten, meestal met het Symfonisch Orkest van de Vlaamse Opera.

Reeds hoger werd gesteld dat er in Vlaanderen een lacune bestaat met betrekking tot een groot professioneel of "oratoriumkoor". Een dergelijk koor dient niet op full-timebasis te werken, maar is zeker projectmatig nodig, vooral in uitvoeringen van bepaalde koorwerken van Vlaamse componisten. Soms vormen het BRTN-Koor en het koor van de Vlaamse Opera een grotere formatie in functie van de uitvoering van grotere vocale producties. Dit aspect moet nog meer gesystematiseerd worden, teneinde de vocale werken die een grote koorbezetting behoeven op een professionele manier tot uitvoering te kunnen brengen.

c. Financiering

Zie hoger onder 2.2.3.1., punt c.

2.2.3.3. De middelgrote orkesten

a. Omschrijving

Vlaanderen telt verschillende middelgrote orkesten die deeltijds functioneren, maar toch een meer dan occasionele werking ontplooiën. In omvang variëren deze orkesten van ca. 30 tot ca. 60 musici. Met deze bezetting kunnen zij een specifiek gedeelte van het orkestrepertoire uitvoeren, dat zich uitstrekt van de klassieke periode tot heden. De musici zijn in hoofdzaak, maar momenteel meestal niet vast, aan deze orkesten verbonden. Zij vervullen vaak nog een andere deeltijdse opdracht, hetzij in het muziekonderwijs, hetzij als free-lance musicus of solist.

Elk van deze orkesten heeft een professioneel management uitgebouwd.

Deze orkesten zijn alle ontstaan als een privé-initiatief, vaak van een artistiek leider. Zij streven een sterk artistiek profiel na, op basis van musicologische inzichten die nauw aansluiten met of een verlengde zijn van de omwenteling die teweeg gebracht werd door de oude-muziek-beweging. Deze inzichten passen zij niet alleen toe in de uitvoering van het klassieke of barokrepertoire, maar ook in de wijze waarop de hedendaagse muziek gebracht wordt.

Voorbeelden van deze orkesten zijn : de Beethovenacademie, I Fiamminghi, het Symfonieorkest van Vlaanderen.

b. Specificiteit van de opdracht

Voor deze orkesten worden de volgende opdrachten voorzien:

- instaan voor een goede spreiding van concertactiviteiten, enerzijds in de regio waarin ze gevestigd zijn, anderzijds over heel Vlaanderen. In deze spreiding over Vlaanderen dient in het bijzonder aandacht geschonken te worden aan de "blinde vlekken" waar geen orkest gevestigd is of (nog niet) actief is en aan de kleine podia.
- deelnemen aan het creatiebeleid van de Vlaamse Gemeenschap en de uitvoering van de Vlaamse muziek in het algemeen.
- meewerken aan uitvoeringen in combinatie met andere kunstvormen zoals dans, muziektheater, film enz.
- meewerken aan de uitvoering van bepaalde koorwerken in samenwerking met de betere koren in Vlaanderen.
- internationaal optreden.

Elk orkest kan dit pakket van minimumtaken naar eigen goeddunken invullen en aanvullen. Voor de invulling van hun opdracht wordt aan de orkesten een artistiek en zakelijk meerjarenplan gevraagd, waarin zij hun taakstelling omschrijven en waaraan de Vlaamse Gemeenschap een subsidie koppelt. Jaarlijks wordt elk van de orkesten geëvalueerd op de uitvoering van de taakstelling en op de artistieke kwaliteit van de werking.

2.2.3.4. De orkesten met een historisch instrumentarium en de ensembles voor oude muziek

a. Omschrijving

Vlaanderen neemt een belangrijke plaats in op het internationale forum waar het de orkesten met een historisch instrumentarium en de ensembles voor oude muziek betreft. De ensembles met Vlaamse roots schakelen zich uitstekend in de internationale circuits en festivals in. Zij werken eerder projectmatig, zij het met een quasi vaste en meestal internationale ploeg van (free-lance) musici.

Voorbeelden van deze orkesten zijn : La Petite Bande, Anima Eterna, Collegium Vocale, Huelgasensemble, Currende.

b. Specificiteit van de opdracht

Deze orkesten en ensembles leggen zich toe op een specifiek repertoire, dat weliswaar op basis van nieuwe inzichten stelselmatig evolueert. Ze gebruiken daartoe, zoals vermeld, een historisch instrumentarium.

2.2.3.5. De ensembles met een gelijke bezetting en de gemengde kamermuziekensembles

a. Omschrijving

De rijkdom van het muziekleven in Vlaanderen komt wellicht het meest tot uiting in deze categorie van ensembles. Hierin situeert zich immers een zeer divers en intens muziekleven, dat vaak vernieuwend is.

In samenstelling variëren deze ensembles van de klassieke strijkers- of blazersbezetting tot gemengde bezettingen, van vocale bezettingen tot gemengd vocaal-instrumentale bezettingen, die trouwens van werk tot werk kunnen verschillen.

Voorbeelden van deze ensembles zijn het Collegium Instrumentale Brugense, Champ d'Action, ...

b. Specificiteit van de opdracht

Deze orkesten en ensembles kunnen de volgende opdrachten op zich nemen :

- meewerken aan een goede spreiding van concertactiviteiten. Door hun beperkte omvang kunnen zij zich in het bijzonder toeleggen op het bespelen van de kleine podia.
- deelnemen aan het creatiebeleid van de Vlaamse Gemeenschap en de uitvoering van de Vlaamse muziek in het algemeen.
- door de keuze van hun repertoire, dat voor een belangrijk aantal van deze ensembles gericht is op de 20ste eeuwse muziek, vervullen zij een belangrijke rol in het vertrouwd maken van het publiek met hedendaagse tendensen in de muziek.
- internationaal optreden.

2.2.3.6. Financiering van de drie voorgaande groepen van orkesten en ensembles

Voor het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap, zal een decreet opgesteld worden dat de erkenning en de subsidiëring van de orkesten en ensembles regelt.

De orkesten worden ertoe aangezet om, gezien hun regionale spreiding, hun werking ook door de lagere overheden te laten subsidiëren.

In functie van het invullen van de hogergenoemde opdrachten, kan de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het op te stellen decreet hetzij een structurele, hetzij een projectmatige ondersteuning voorzien. De structurele ondersteuning is voorbehouden voor deze ensembles die een unieke bijdrage leveren aan de verruiming van het muzieklandschap in Vlaanderen en die op een meer permanente basis aan deze opdracht gestalte geven. De projectmatige ondersteuning wordt gegeven aan deze projecten van ensembles, die inspelen op de algemene beleidsvisie van de Vlaamse Gemeenschap.

De subsidiëring wordt toegekend op basis van een artistiek en financieel beleidsplan, dat voor de structurele ondersteuning meerdere jaren moet omvatten.

2.3. Professionele uitvoerders van lichte muziek en van traditionele muziek

Zoals in de inleiding werd gesteld, heeft Vlaanderen de laatste decennia een aantal belangrijke professionele uitvoerders voortgebracht op het domein van de lichte muziek en van de traditionele muziek. Zij bouwen op commerciële basis hun carrière uit en vragen voor hun dagelijks werk geen overheidssteun.

Toch zal ik een reglementering uitwerken waardoor bepaalde projecten of uitzonderlijke producties kunnen ondersteund worden. Daarenboven zal de mogelijkheid geschapen worden om bepaalde projecten voor internationale uitwisseling te subsidiëren.

2.4. Bijzondere initiatieven voor jongeren

2.4.1. Actief musiceren in de jeugdorkesten

Niet enkel het muziekbeluisteren moet gestimuleerd worden bij jongeren, maar ook het actief muziekbeoefenen. In dit verband spelen de jeugdorkesten onmiskenbaar een belangrijke rol, omdat jongeren daar leren in een groter verband samen te musiceren.

Via Jeugd en Muziek Vlaanderen worden een aantal jeugdorkesten in hun werking ondersteund. Deze orkesten werken op haast permanente basis het hele jaar door en verzorgen op geregelde tijdstippen concerten waarin het resultaat van hun inspanningen voor het publiek wordt ten gehore gebracht.

Analoog met de ons omringende landen, zal ik voorzien in de ondersteuning van een Vlaams jeugdorkest (te vergelijken met de Nationale Jeugdorkesten van Nederland, Frankrijk, Duitsland enz.). In dit jeugdorkest, dat projectmatig werkt gedurende enige werksessies per jaar, kunnen vooral jongeren die zich op een loopbaan als (orkest)musicus voorbereiden, meer orkestervaring opdoen. Met een dergelijk jeugdorkest op topniveau, toont Vlaanderen het beste van zijn creatieve muzikale jongeren, in een internationaal midden van gelijkaardige initiatieven.

Dit jeugdorkest is eveneens de basis van een structuur die talentrijke musici laat doorstromen naar de professionele orkesten.

2.4.2. Jeugdkoren

Vlaanderen kent een goede traditie van jeugdkoren. Deze traditie wordt kwalitatief ondersteund via de koepelstructuren van deze koren.

Jaarlijks vindt er een Jeugdmuziekfestival plaats, waar op een internationaal niveau koren uit binnen- en buitenland elkaar om de twee jaar ontmoeten.

De Vlaamse Gemeenschap zal aandacht blijven besteden aan deze initiatieven die de kwaliteit van de jeugdkoren bevorderen.

2.4.3. Ensembles van populaire muziek

Een specifieke ondersteuning van deze ensembles zal niet uitgewerkt worden op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap. De ondersteuning en het scheppen van omgevingsvoorwaarden komt eerder toe aan de lokale besturen, die hiervoor initiatieven kunnen uitwerken in het kader van de jeugdbeleidsplannen.

De Vlaamse Gemeenschap ondersteunt wel de organisatoren die instaan voor de programmatie van deze ensembles (zie verder), en dit op projectmatige basis. Anderzijds zal de Ancienne Belgique instaan voor de begeleiding van ensembles, bijvoorbeeld via het ter beschikking stellen van opname-infrastructuur voor het aanmaken van demo's.

2.5. De amateurkunsten

De amateurkunsten op muzikaal vlak nemen een belangrijke plaats in het cultureel leven in Vlaanderen in. Een groot aantal mensen is actief in harmonie, fanfare, brassband of koor. Mijn zorg voor de kwaliteitsbevordering van deze kunstbeleving weerspiegelt zich in het voorzien van de nodige professionele omkadering voor de begeleiding van deze amateurmusici.

2.6. Synthese van de voorstellen

1. ten aanzien van de symfonische orkesten en voltijdse beroepskoren :
 - een globale financiering uitwerken voor de totaliteit van hun opdracht en gebaseerd op een meerjarenplan
 - gekoppeld hieraan een systeem uitbouwen voor de evaluatie van de artistieke werking van deze orkesten
2. ten aanzien van de professionele orkesten en ensembles :
 - een decreet uitwerken voor de erkenning en structurele of projectmatige subsidiëring van deze orkesten en ensembles
3. ten aanzien van de professionele uitvoerders van de lichte muziek en van de traditionele muziek :
 - een reglementering uitwerken voor de projectmatige ondersteuning van projecten of producties
 - een reglementering uitwerken voor de ondersteuning van internationale uitwisseling
4. de ondersteuning uitwerken van een Vlaams Jeugdorkest

HOOFDSTUK 3

DE CONCERTORGANISATIES

3.1. De concertverenigingen

Concertverenigingen zijn organisaties die zich toeleggen op het organiseren van concerten in een bepaalde geografische omschrijving (gemeente, regio). Zij moeten een minimum aantal activiteiten organiseren, gespreid over het hele concertseizoen. Momenteel zijn concertverenigingen actief die verbonden zijn aan de Conservatoria van Antwerpen, Brussel, Gent en het Lemmensinstituut te Leuven. Daarnaast zijn er talrijke verenigingen die op permanente basis doorheen het jaar concerten organiseren.

De Vlaamse Gemeenschap zal bij voorkeur die concertverenigingen ondersteunen die inspelen op (een combinatie van) de volgende beleidsopties :

- zich inschakelen in een geografisch bepaald spreidingsbeleid, met een meer dan lokale uitstraling.
- de professionaliteit van zowel de concertvereniging als van de uitvoerders
- een originele programmatie uitwerken. Mogelijke parameters hiervan zijn:
 - * aandacht schenken aan de verspreiding van de Vlaamse muziek
 - * aandacht schenken aan de 20ste eeuwse en de hedendaagse muziek
 - * diversiteit en moeilijkheidsgraad van de producties
 - * inspanningen leveren voor de verruiming van het publiek
 - * eigen ensembles en solisten aan bod laten komen
 - * streven naar een hoog kwaliteitsniveau van de geboden producties

Voor de ondersteuning van deze organisaties zal ik een reglementering uitwerken, die gebaseerd is op het voorleggen van een meerjarenplan, waarin de artistieke en financiële opties op middellange termijn worden toegelicht.

Wat Brussel betreft, zal er een structureel overleg gestart worden met de verschillende muziekpodia, om de Vlaamse aanwezigheid zowel op het vlak van de uitvoerders als op dat van de uitgevoerde werken te versterken.

3.2. De festivals

Een festival heeft tot doel in een welomschreven periode en locatie een thematisch of inhoudelijk gestructureerde programmatie voor een ruim publiek op te zetten.

De Vlaamse Gemeenschap ondersteunt in dat verband het Festival van Vlaanderen, dat via zijn samenwerkende verenigingen een divers aanbod verleent aan de muziekliefhebbers over heel Vlaanderen. De ondersteuning van het Festival van Vlaanderen zal ik eveneens onderwerpen aan de uitwerking van een meerjarenplan, zoals dat voor de concertverenigingen voorzien wordt.

Ook voor andere festivals zal ik een vorm van ondersteuning uitwerken, zij het op projectmatige basis. Hiervoor dienen nieuwe middelen voorzien te worden. De voorkeur zal gegeven worden aan die initiatieven die een originele programmatie uitwerken in domeinen die niet door de traditionele festivals en concertorganisatoren worden bestreken. In het bijzonder wordt hierbij gedacht aan de minder “klassieke” vormen van muziek en aan initiatieven die diverse uitingen van hedendaagse en minder traditionele muziek op een artistiek interessante manier toegankelijk maken voor kinderen en jongeren.

3.3. De concertorganisatoren

Lokale organisatoren werken vaak op kleine schaal aan muzikaal interessante initiatieven. Dit kan gaan van de organisatie van een reeks van orgelconcerten tot het opzetten een concertreeks met beginnende rockgroepen.

Voor deze initiatieven wordt door de Vlaamse Gemeenschap een projectmatige ondersteuning uitgewerkt, die toegekend wordt na inhoudelijke beoordeling van het initiatief. De voorkeur zal worden gegeven aan deze initiatieven die een meerwaarde betekenen voor het globale muzieklandschap.

Daarenboven blijft het systeem van de “Culturele Manifestaties” van kracht. Via deze weg kunnen organisaties die erkend zijn door de afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheken een subsidie aanvragen voor de organisatie van een culturele manifestatie. Deze subsidie bestaat in de tussenkomst in het honorarium van de uitvoerders en is aan een specifieke reglementering onderworpen.

3.4. De Kunstencentra

Na een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt te hebben op het vlak van het teksttheater, de dans en het muziektheater, oriënteren de meeste kunstencentra zich momenteel ook op de programmatie van muziek. Elk van de betrokken kunstencentra zoekt daarbij naar een specifieke invalshoek. Dit kan gaan van de organisatie van concertreeksen en festivals tot het in residentie nemen van ensembles of orkesten. De aandacht van deze centra richt zich ook vaak op het stimuleren van originele producties, soms gecombineerd met de opname van een CD. De gecombineerde aanwezigheid van diverse vormen van podiumkunsten en muziek, leidt hierbij vaak tot originele projecten.

3.4. De concertpodia in Brussel

Er werd reeds eerder gesteld dat Brussel een belangrijke plaats inneemt in het Vlaamse muziekleven. In de hoofdstad van Vlaanderen is er niet alleen een belangrijke dynamiek aanwezig wat de productie van muziek betreft - een groot aantal ensembles heeft als vestigingsplaats Brussel gekozen - er zijn ook heel wat concertpodia in Brussel waarrond een eigen beleid dient ontwikkeld te worden. Dit beleid start met het maken van een goede inventaris van de podia in Brussel en met het op gang zetten van een systematisch overleg tussen deze podia.

Nieuw in deze context is de positie van de Ancienne Belgique, die in het najaar van 1996 de deuren van zijn vernieuwde complex zal openen. Deze instelling legt zich hoofdzakelijk toe op de presentatie van de meer populaire muziek en richt zich daarbij specifiek naar een jongerenpubliek.

3.4.1. De Vlaamse concertpodia

De podia van de Vlaamse Gemeenschap of deze die door de Vlaamse Gemeenschap structureel worden ondersteund, hebben als taak het Vlaamse professionele muzikaleven te bevorderen. Zij kunnen dit doen door kansen te bieden aan ensembles om hun programmatie aan het publiek te presenteren of door co-producties op te zetten met ensembles of individuele musici. Sommige podia kunnen huisvesting bieden aan ensembles, als een "ensemble in residence".

3.4.2. De andere concertpodia in Brussel

Voor de andere concertpodia, zoals het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel, zal ik een beleid ontwikkelen dat stimulerend werkt ten aanzien van de programmatie van Vlaamse ensembles en Vlaamse componisten. Dit zal ik doen door initiatieven met een grote uitstraling projectmatig te ondersteunen op basis van de Vlaamse invalshoek die in de programmatie van deze podia aan bod komt.

3.5. De begeleiding van jongeren in het concertleven

3.5.1. Kennismaken met muziek

De Vlaamse Gemeenschap wenst bijzondere aandacht te besteden aan de begeleiding van het concertpubliek van morgen. Daartoe zal ik initiatieven ondersteunen die zich richten op het betrekken van jongeren bij het concertleven. Van de diverse concertorganisatoren verwacht ik dat zij middels speciale acties jongeren tot het bijwonen van concerten stimuleren.

Meer specifiek zal ik organisaties blijven ondersteunen die zich in het bijzonder richten tot een jongerenpubliek, zowel in de vrije tijd, als in klas- of schoolverband. Een dergelijke organisatie is Jeugd en Muziek Vlaanderen, die via een netwerk van een veertigtal afdelingen, duizenden jongeren over heel Vlaanderen in contact brengt met muziek.

Ook de niet-commerciële vormen van de lichte muziek die zich richten tot een jongerenpubliek, zullen voor ondersteuning in aanmerking komen. Dit zal gebeuren via een projectmatige ondersteuning van initiatieven hierrond.

Ik zal daarenboven initiatieven blijven stimuleren die kinderen en jongeren begeleiden in het actief musiceren, zoals dit gebeurt in de Jeugdmuziekateliers. Dergelijke begeleiding is immers een goed alternatief voor het gewone muziekonderwijs, zoals dat in de muziekacademies wordt gegeven, voor die leerlingen die zich niet zo intens met de muziekstudies kunnen bezighouden. Gezien deze werking gefinancierd wordt via middelen die aan de lokale besturen worden ter beschikking gesteld via het

decreet op het plaatselijk jeugdwerk, zal ik de aandacht van deze overheden richten op het belang van deze initiatieven.

3.5.2. Het Cultureel Jongerenpaspoort (CJP)

Ik wil graag ook wijzen op het belang van het Cultureel Jongerenpaspoort als promotie-instrument voor concerten en muzikale initiatieven van allerlei aard. Gezien het specifieke doelpubliek van het CJP, kunnen acties van het CJP goed aansluiten op de bovenvermelde opties.

3.6. Synthese van de voorstellen

1. een reglementering uitwerken voor de ondersteuning van de concertverenigingen en van het Festival van Vlaanderen, die gebaseerd is op het voorleggen van een meerjarenplan, waarin de artistieke en financiële opties op middellange termijn worden toegelicht.
2. een structureel overleg starten met de Brusselse muziekpodia, om de Vlaamse aanwezigheid zowel op het vlak van de uitvoerders als op dat van de uitgevoerde werken te versterken.
3. een reglementering uitwerken voor de ondersteuning van festivals van diverse aard en van bijzondere initiatieven voor kinderen en jongeren.

HOOFDSTUK 4

DE CONCERTLOCATIES

4.1. Probleemstelling

Vlaanderen heeft een tekort aan goede concertzalen, waar in optimale omstandigheden concerten kunnen gegeven en beluisterd worden.

De zalen van de talrijke culturele centra zijn geconcipeerd als polyvalente zalen en aldus, enige uitzonderingen niet te na gesproken, niet geschikt voor concerten. De akoestische vereisten voor concerten verschillen immers wezenlijk van deze voor het theater. Elektronische manipulatie van klank in een polyvalente zaal, om zo een indruk van galm te geven bij concerten, is slechts een pleister op een houten been.

De meeste grote orkesten kampen op dit ogenblik met een probleem van repetitieruimte, aangepast aan de noden van een dergelijk omvangrijk apparaat. Om een dergelijk orkest optimaal te laten werken, moet het kunnen beschikken over een goede ruime repetitiezaal, met belendende kleinere ruimten waarin deelrepetities met solisten en instrumentengroepen kunnen plaatsvinden.

Anderzijds is het zo dat Vlaanderen een schat heeft aan historische locaties - kerken, stadhuisen, musea, kastelen - waar bepaalde concerten in ideale akoestische omstandigheden kunnen plaatsvinden. Aan de ontsluiting van deze locaties moet gezamenlijk gewerkt worden door de eigenaars ervan, samen met concertorganisatoren en uitvoerders.

4.2. Beleidsopties

Na een intense bouwphase met aandacht voor de theaterinfrastructuur, moet het beleid van de Vlaamse Gemeenschap zich richten op het ondersteunen van de ontwikkeling van concertinfrastructuur, bij prioriteit in grotere centra. De keuze die hierbij gemaakt wordt, moet radicaal zijn en gericht op het optimale gebruik van de infrastructuur voor concerten.

Op basis van een goede inventaris, moet onderzocht worden hoe de infrastructuur die nu voor concerten wordt gebruikt, maar niet helemaal voldoet, kwalitatief verbeterd kan worden.

Voor de grote orkesten zal werk gemaakt worden van repetitieruimte aangepast aan de internationale kwaliteitsmaatstaven van deze orkesten.

Voor de financiering van deze initiatieven, zal gezocht worden naar financieringsvormen, ook in samenwerking met andere - soms commerciële - partners, die de gewone cultuurbegroting niet belasten. Daarenboven zal een beroep gedaan worden op de verantwoordelijkheid van de lagere overheden, die op dit vlak eveneens een rol te spelen hebben.

4.3. Het openbaar patrimonium van instrumenten

Vlaanderen levert een aanzienlijke inspanning om het **orgelpatrimonium** systematisch in kaart te brengen en waar nodig restauratieprojecten op te zetten. Ik zal daartoe en op basis van een inventaris, een prioriteitenlijst opstellen met betrekking tot de instrumenten die voor restauratie met steun van het Vlaams Gewest in aanmerking komen.

Het is essentieel dat deze instrumenten, die met steun van het Vlaams Gewest worden gerestaureerd, ook toegankelijk blijven voor het publiek. Hiertoe is het nodig dat rond deze instrumenten een concerttraditie wordt uitgewerkt.

Daarom zullen in het bijzonder concertreeksen aan de gerestaureerde orgels van Vlaanderen worden ondersteund.

Ook op het vlak van de **beiaarden** neemt Vlaanderen een toonaangevende positie in. Vlaanderen en Brussel samen hebben een 65-tal beiaarden van verschillende omvang, waarvan er een aantal met een buitengewoon historisch klokkenbestand. De toestand van deze openbare instrumenten is niet altijd rooskleurig : heel wat beiaarden zijn aan restauratie toe. Via een goede inventaris van het patrimonium zal ik een prioriteitenlijst samenstellen voor de restauratie van de beiaarden in Vlaanderen.

Daarenboven zal aandacht geschonken worden aan de muziekliteratuur die voor dit instrument in Vlaanderen geschreven is, een taak die door het hogervermelde steunpunt dient opgenomen te worden.

Sommige Vlaamse musea, zoals het Museum Vleeshuis in Antwerpen, bezitten een waardevol patrimonium van **historische instrumenten** van allerlei aard. De musea in kwestie zullen ertoe uitgenodigd worden om dit instrumentarium waar nodig te restaureren en te gebruiken voor actieve muziekbeoefening, bij voorbeeld in het kader van museumconcerten.

4.4. Synthese van de voorstellen

1. een repetitie-infrastructuur voor de grote symfonische orkesten voorzien
2. inventarisatie van de huidige concertinfrastructuur
3. ondersteuning van concerten aan gerestaureerde historische orgels
4. prioriteitenlijst vastleggen voor de restauratie van historische orgels en beiaarden